

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

de leden-waterschappen
t.a.v. voorzitters en secretaris-directeuren

datum	ons kenmerk	contactpersoon
20 april 2022	118003 RN	E. van Bon
betreft	uw kenmerk	e-mail
Ontwikkelingen NPLG	-	ebon@uwv.nl
		doorkiesnummer
		06-10664163

Geachte voorzitters en secretaris-directeuren,

In het coalitieakkoord heeft dit kabinet aangekondigd dat zij 25 miljard tot 2035 beschikbaar stelt voor de realisatie van de drie internationaal verplichtende doelen natuur/stikstof, klimaat en KRW in een nationaal programma landelijk gebied (NPLG) onder de NOVI. Minister Van de Wal berichtte hierover de tweede Kamer op 1 april¹. Het betreft een grootschalige landelijke aanpak, die de doelen en werkzaamheden van de waterschappen raken. De aanpak vraagt om het als proactief als één overheid opereren, vanwege de integrale aanpak en de krappe tijdstrajecten, ingegeven door de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. Provincies krijgen hierin een sleutelrol. In deze ledenbrief informeer ik u op hoofdlijnen over de ontwikkelingen.

NPLG

In navolging op het coalitieakkoord werken de ministeries van LNV, BZK en IenW aan een NPLG. Procesuitgangspunten bij dit programma zijn een sterkere sturing van het Rijk en een samenhangende gebiedsgerichte aanpak. De provincie krijgt de rol van regionaal regisseur en maakt, in afstemming met de regionale partners, afspraken met het Rijk over de te realiseren doelen per gebied. Deze afspraken zijn onontkoombaar. Het proces van startnotitie tot onontkoombare afspraken tussen Rijk en regio neemt iets meer dan één jaar in beslag.

Het wordt een enorme opgave om binnen één jaar een land dekkend beeld te vormen van de opgaven en inhoud te geven aan gebiedsplannen. Deze ruimtelijke en inhoudelijke puzzel kan alleen gelegd worden als per provincie alle partijen tijdig aan tafel zitten, daarbij zijn de waterschappen hard nodig vanwege hun kennis over het water/bodemsysteem, de KRW en vanwege hun gebiedskennis. Ik adviseer u om tijdig aansluiting te zoeken op dit proces, dat per provincie georganiseerd wordt.

Een aantal gebieden heeft bijzondere landelijke aandacht vanwege de extra complexiteit. Met deze gebieden worden door het Rijk maatwerkafspraken gemaakt. Op dit moment zijn dit het Groene Hart, de Peel, regio Zwolle) en Foodvalley/Gelderse Vallei/Veluwe.

In het NPLG is 811 miljoen Euro gereserveerd voor KRW doelen. Dit geld zal vooral besteed worden aan beekdalen, die niet direct langs N2000 gebieden liggen. Van belang is dat ook de overige 24,89 miljard ten goede komt aan waterkwaliteitsdoelen: zowel de maatregelen die direct gerelateerd zijn aan de reductie

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/04/01/hoofdlijnen-van-de-gecombineerde-aanpak-van-natuur-water-en-klimaat-in-het-landelijk-gebied-en-van-het-bredere-stikstofbeleid>

van de emissie van stikstof rond N2000 gebieden, als de maatregelen die gerelateerd zijn aan een reductie van broeikasgassen in laag Nederland gaan ook een belangrijke stimulans zijn voor de waterkwaliteit. Waterschappen wordt opgeroepen zich ervoor in te zetten dat dit ook in de regionale plannen tot uiting komt.

Vanuit het lopende proces van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) is bij de waterschappen goed bekend wat de resterende opgave is voor een emissiereductie uit de landbouw. Tevens is er goed bekend welke maatregelen genomen kunnen worden. Waterschappen wordt verzocht deze kennis in te brengen. Landelijk worden dwarsverbanden op het gebied van water worden gelegd met het Deltaprogramma (deelprogramma's zoetwater en ruimtelijke adaptatie).

Contactpersonen voor NPLG zijn Dominique Blom dblom@uwv.nl en Els van Bon ebon@uwv.nl.

Planning

- Gewerkt wordt aan het concretiseren van structurerende, richtinggevende keuzes en (regionale) doelen als basis voor integrale provinciale programma's landelijk gebied. Het Rijk geeft dit mee aan de gebieden (onder regie van de provincies).
- Deze keuzes en doelen zijn deels al duidelijk en moeten deels nog verder uitgewerkt worden. In mei worden de al bekende keuzes en doelen meegegeven (zoals voor stikstof, voor waterkwaliteit en water en bodem als basis), in oktober volgen dan de aanvullende doelen (zoals voor waterberging en broeikasgassen vanuit de landbouw).
- Volgend uit het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering moeten de stikstofdoelen in juli 2023 regionaal uitgewerkt en vastgelegd zijn. Vanuit de NPLG ambitie wordt dit dus samen met de uitgewerkte doelen voor natuur, landbouw, water en klimaat opgenomen in de eerste versie van de integrale gebiedsprogramma's.
- De uitwerking van de integrale gebiedsprogramma's gebeurt door de decentrale overheden, waarbij ook de maatschappelijke partners betrokken worden. Ook bij de uitwerking van het ontwerp-programma NPLG worden de provincies, waterschappen en gemeenten en de maatschappelijke partners betrokken.
- Belangrijke bouwstenen die komende maanden nog verder uitgewerkt worden zijn de wijze waarop de verschillende doelen in het gebiedsprogramma geïntegreerd en onomkeerbaar vastgelegd kunnen worden, de breedte van het transitiefonds landelijk gebied en stikstof, het toekomstperspectief landbouw en de concrete uitwerking van bodem en water als basis.
- De belangrijkste mijlpalen: keuzes en doelen naar de gebieden in mei (mogelijk tegelijk met de publicatie van deze startnotitie NPLG), aangevulde keuzes en doelen naar de gebieden in oktober, hoofdlijnen NPLG naar de Kamer in oktober, uitgewerkt ontwerp-programma NPLG inclusief planMER voorjaar 2023, eerste integrale provinciale gebiedsprogramma's 1 juli 2023.

Uitgangspunten Unie van Waterschappen

Op 11 maart heeft het bestuur van de UVW een vijftal kernpunten voor NPLG benoemd:

1. *Nevengeschikte internationale doelen.* De Europese verplichtingen ten aanzien van stikstof en de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn ons inziens gelijkwaardig en dienen dan ook op hetzelfde niveau en vanaf het eerste begin in de uitwerking van het NPLG door te klinken (van doelstelling naar landelijke uitwerking).

2. *Water en bodem sturend.* De in het coalitieakkoord vastgelegde sturende rol van water en bodem vormt een duurzame onderlegger voor het bereiken van de doelstellingen. Dit betekent dat het NPLG heldere landelijk kaders dient aan te reiken, die regionaal verfijnd kunnen worden op basis van gebiedsspecifieke situaties. De basis van deze landelijke kaders wordt gevormd door drie aspecten:
 - Fysieke ruimte voor veerkrachtige watersystemen zelf, om mee te bewegen met extreme situaties van een veranderend klimaat.
 - Ruimtelijk keuzes die zijn afgestemd op de waterhuishouding. Zoals bekend zijn bij IenW kaders in ontwikkeling, verbonden aan de recente, door IenW en de deltacommissaris geïnitieerde publicaties (o.a. Deltares 2021, Sweco e.a. 2021).
 - Ruimte voor bescherming tegen toekomstig hoogwater.Met deze ingrediënten is gebiedsgericht maatwerk in de gebiedsplannen mogelijk. De waterschappen zijn vanzelfsprekend een partij in de gebiedsuitwerkingen, van plan tot realisatie.
3. *Participatie in besluitvorming over beleid, uitvoering en financiering.* De waterschappen voelen zich medeverantwoordelijk voor de te bereiken doelstellingen van het NPLG. Tegelijkertijd verwachten wij dat de op handen zijnde 'verbouwing van het landelijk gebied' grote impact zal hebben op de eigen programmering van de waterschappen. Daarom wil de Unie zowel bestuurlijk als ambtelijk in dit landelijke programma participeren, zowel op het NPLG, de regie-organisatie als in de financiering. Graag gaan de waterschappen vroegtijdig in gesprek over de interactie die ontstaat bij de realisatie van de NPLG met het reguliere werk van de waterschappen, en ook wat dit betekent voor bijvoorbeeld de financiering ervan.
4. *Wisselwerking landelijk-regionaal.* Als Unie optimaliseren wij de verbinding naar de 21 waterschappen, zodat ook zij voorbereid zijn om hun rol in de gebiedsplannen te pakken. Wij realiseren ons daarbij dat de ambities van dit programma niet bij voorbaat aansluiten op de in de waterbeheerplannen vastgelegde ambities van de waterschappen.
5. *Werkorganisatie en financiering.* De Unie anticipeert proactief door een bestuurlijke en ambtelijke projectorganisatie in te richten. Gelet op de enorme omvang van dit programma hebben wij gezocht om, naar analogie van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), middelen te reserveren ten behoeve van de inzet van de koepels en decentrale overheden, om dit proces passend te kunnen vormgeven en inhoudelijk te voeden. Alleen door krachtige gezamenlijke opschaling is een vliegende start te maken op dit ambitieuze programma.

Versnelling gebiedsgericht werken

Op 5 april heeft de Minister voor Natuur en Stikstof provincies en waterschappen intussen uitgenodigd om een inventarisatie te maken van concrete projecten en voorstellen om vooruitlopend op de gebiedsplannen al stevige stappen te zetten in gebiedsgericht werken. Er wordt gevraagd welke maatregelen al uitgevoerd kunnen worden in 2022 of 2023. Hiervoor wordt NPLG budget naar voren gehaald. Deze uitnodiging is via het netwerk van stikstofexperts met de waterschappen gedeeld.

Op 22 april wordt hiervoor een werkconferentie als kick-off van deze versnelling gebiedsgericht werken. Waterschappen en provincies worden uitgenodigd om tijdens de conferentie een pitch te houden (doel, visualisatie van het eindbeeld, gevraagde middelen) van mogelijke maatregelen die passen binnen de doelstellingen van het NPLG (bijdrage aan stikstof, natuur, KRW, klimaat). Samen met de provincies zal vervolgens worden bekeken welke maatregelen passen binnen de versnellingsaanpak. Het is uiteraard ook mogelijk om de pitch via de provincie in te brengen. Daarnaast beoogt de conferentie om provincies en andere partijen die een rol kunnen hebben bij het realiseren van quick wins onderling te inspireren.

Aanmelden kan via [Home | Werkconferentie LNV \(momice.events\)](#).

Meer informatie bij Anke van Houten ahouten@uwv.nl.

Vervolg

In het voorliggende traject NPLG-traject wordt op landelijk niveau onder andere verder gewerkt aan richtinggevende kaders op basis van water, een uitvoeringsorganisatie en het financieringskader. Waterschappen wordt aangeraden om het huiswerk op orde te hebben en met uw provincie(s) de inhoudelijke en procesmatige voorbereidingen te treffen voor de gebiedsplannen. Ook via het netwerk van Regionale Ambtelijke overleggen en Regionale Bestuurlijke Overleggen (de KRW overleg structuur) wordt afgestemd en worden de waterkwaliteitsdeskundigen van de waterschappen gevraagd om input te leveren.

De Unie van Waterschappen houdt zo goed als mogelijk betrokken bij de verschillende landelijke processtappen. Om u in de gelegenheid te stellen om hierop te anticiperen wordt u naast de gebruikelijke route via de uniestructuur CWS/CWE ook op de hoogte gehouden met ledenbrieven. Ik verwacht u in mei verder te kunnen informeren, op basis van de startnotitie van de minister van LNV aan de Tweede Kamer.

Ook op landelijk niveau is denkracht van de waterschappen welkom. Wilt u een aanspreekpunt voor NPLG doorgeven aan Els van Bon ebon@uvw.nl.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallembroek
Algemeen directeur